

פרשת תזריע

איש צרוע הוא טמא הוא טמאנו הכהן בראשו נגעו (יג, מד)

וברש"י אין לי אלא נתקין מנין לרבות שאר המנוגעים ת"ל טמא יטמאנו לרבות את כולן, ועל כולם הוא אומר בגדיו יהיו פרומים, ע"כ, ועיין ברא"ם שהק' שבתו"כ שנית בלשון אחר, יטמאנו הכהן אין לי אלא זה בלבד מנין לרבות שאר המנוגעים ת"ל טמא יטמאנו הכהן, או מה זה מיוחד שבראשו נגעו אף אני מרבה את הנגעים שבראשם נגעם, ומנין לרבות שאר המנוגעים ת"ל יטמאה הכהן, עיי"ש עוד ריבויים לכל הנגעים שטומאתם בכהן. ואילו לענין בגדיו יהיו פרומים שכ' רש"י, מייתי לרבות שאר המנוגעים ממש"כ (פסוק מה), והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהי' פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא, דטמא טמא יקרא לרבות שאר המנוגעים, והאיך הביא רש"י לענין בגדיו יהיו פרומין מקרא דטמא יטמאנו שבתו"כ לא מייתי מינא אלא לענין טומאה ע"י כהן, דלענין בגדיו יהיו פרומים הרי מייתי לה מקרא דטמא יטמא יקרא, והניח בצ"ע.

ובאוה"ח הק' עמש"כ איש צרוע הוא טמא הוא, דמ"ט לא אמר צרעת הוא, והק' נמי על הכפל דצרוע הוא טמא הוא, דמאי קמ"ל בזה, עיי"ש, ועיין בתו"כ דיליף ממש"כ איש צרוע הוא למעט שאר טמאים, ולמעט טמאים שטומאה ויצאת עליו מגופו מייתי לה ממש"כ טמא הוא טמא יטמאנו הכהן, זה טומאתו בכהן ואין שאר הטמאים טומאתם בכהן, וצ"ב מ"ט לא ממעטי כולו מצרוע הוא, שהרי כל השאר אינם צרועים, וכן צ"ב עמש"כ בתו"כ ממש"כ טמא יטמאנו הכהן לרבות שאר נגעים שהם ע"י כהן, דמנ"ל מלשון זה ללמוד ממש כהן בשאר נגעים, וכן צ"ב במש"כ בראשו נגעו, דמה ביאורו לפי פשוטו של מקרא.

ונראה, דמש"כ איש צרוע הוא, קמ"ל שלא שהנגע הוא הדבר הטמא המטמא את האדם, אלא הוא מציאות באיש שבא אצלו הדבר לידי ביטוי במה שיש לו נגעו, שמזה מבואר שבאיש עצמו סיבת הטומאה, וכשיש נגע כל חלק וחלק שבו הוא איש צרוע שהוא סיבה לטומאה, ומש"ה לא צרעת היא אלא איש צרוע הוא דייקא. אכן נראה שענין נוסף יש בטומאת צרעת דוקא, והוא שאם בשאר טומאות יש דבר שחלה עליו טומאה, שהיא מציאות ממש וכמבואר בטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ועוד, נגעים שאני בזה שאין זה אדם שחלה עליו טומאה, אלא האדם עצמו הוא חפצא ומציאות של טומאה, וזהו דקמ"ל קרא במש"כ איש צרוע הוא טמא הוא, דהיינו גם שאינו ענין רק בנתק אלא ענין הוא באיש, וגם שע"ז שיש בו צרעת כל מציאותו היא מציאות של טמא, ולא רק שיש עליו טומאה. ומבואר כן נמי מהא דחזינן דינים מיוחדים בטומאת צרעת, שלא רק דין שילוח מחנות יש בה כבשאר טומאות, אלא האדם עצמו מחוייב בהנהגות של פריעה ופרימה ואיסור תשה"מ ועוד ועוד וליתא זה בשאר טומאות, והיינו משום דשאר טומאות הטומאה היא עליו ואין דינים אלא ביחס לטומאה שעליו, אבל כאן החפצא של האיש משונה בהיותו חפצא דטומאה, ועל חפצא דטומאה זה נתנה תורה דינים המתחייבים מחמת מציאות זו שאינה אלא במצורע.

וזהו מש"כ בקרא ס"ה והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים, דלכאורה מש"כ אשר בו הנגע מיותר, אכן להמתבאר נאמר בקרא הטעם, שהסיבה להנהגות אלו מחמת שבו הנגע הוא, והיינו שבו ובעצמותו נתפס מציאות הנגע לעשותו צרוע, ועי"ז הו"ל איהו בעצמותו חפצא דטומאה מיוחדת, ומש"ה בגדיו יהיו פרומים.

וזהו י"ל בדרשת התו"כ שם, לרבות ממש"כ אשר בו הנגע גם כה"ג שנאמר עליו ובגדיו לא יפרום וכו', אכן אילו הטומאה מבחוץ, כיון שמצד עצמותו בכה"ג מתחייב שלא יפרע ויפרום הי' אסור בפריעה ופרימה, אבל כיון שבו הנגע והיינו שבעצמותו הוא, הרי עצמותו בכה"ג צרוע מתחייב עליו מציאות הצרוע שדינו בפריעה ופרימה, ומש"ה גם כה"ג בגדיו יהיו פרומים.

ומעתה נראה, שבמה שנתחדש בטומאת נגעים שלא כבשאר טומאות, שאינה אלא ע"י כהן דווקא, דבעי בזה כהן לב' ענינים, א' לאשוויי שהנושא אינו רק בנגע אלא בכל מציאות האיש, שזהו ענין נגעים הפועל בכל האיש, וב' לאשוויי את האיש עצמו לחפצא דטמא שלא מצינו את זה בשאר טומאות שתהא מציאות כזו ואינו חל אלא ע"י כהן, וזהו כתיב טמא יטמאנו הכהן דמשמע שב' ענינים עושה הכהן, ועפמש"כ

פרשת תזריע

ברישא דקרא איש צרוע הוא טמא הוא, דכנ"ל ב' עינים נאמרו בזה, א' שהוא איש צרוע וב' שטמא הוא, ועלה כתיב שאת ב' דינים אלו עושה הכהן, וע"ז סיים הקרא בראשו נגעו, והיינו דמצד עצמו הנגע הוא רק בראשו ואז ליכא טומאת נגעים, ורק ע"י הכהן נהפך מהנראה לעינים שרק בראשו נגעו תעשה איש צרוע, וזה רק ע"י כהן נעשה, שרק ע"ז שהוא באיש שייך אשוויי לחפצא של טומאה, שגם לזה בעי כהן.

ומבואר שפיר דרשת התו"כ למעט שאר טומאות דלא בעי כהן, ממש"כ צרוע הוא דממעט שאר טמאים, וממש"כ טמא הוא דממעט גם הטמאים שטומאה יוצאת עליו מגופם, שהרי מש"כ איש צרוע הא, הוא כלפי האשוויי באיש הצרוע ולא רק בנתק, שלזה בעי כהן, ומזה ממעט שאר טומאות הבאות מבחוץ שאין כאן אשוויי מפרט לכלל לעשות את כל האיש לטמא ע"י פרט, אלא ממילא טומאה באה עליו על כל מה שבאה הטומאה, וא"צ לזה כהן, אלא שעכ"פ אלו שטומאה יוצאת עליו מגופו כזב ונדה, שגם בהם הגדר הוא שמעשה פרטי משווי טומאה בכל שם האיש שבו, ודמי בזה למצורע, ס"ד דבעי לזה כהן שהרי לא ממעט ממש"כ איש צרוע הוא, וע"ז בא המיעוט דטמא הוא, שרק במצורע שטמא הוא שאינו ענין של קבלת טומאה אלא הוא עצמו חפצא של טומאה הוא, בעי באשוויי שבו כהן, אבל שאר טומאות שאינן מציאות של טומאה בעצמותו אלא רק שחלות טומאה עליו, א"צ לזה כהן.

ומעתה נראה, שכל מה דס"ד דשאר נגעים לא בעי בהו כהן אינו משום שהוא סוג טומאה אחר והו"ל כשאר טומאות שא"צ כהן, אלא דס"ד שכל דין הכהן אינו אלא כלפי הענין הראשון שנת' שהוא אשוויי בכל האדם שם טמא, וע"ז דריש ממש"כ טמא יטמאנו הכהן דבעי אשוויי דכהן גם על עשייתו למציאות של טומאה שאינו אלא ע"י כהן, וכיון שכל טומאות צרעת בגדר זה הם, אם בעי כהן לאשוויי מציאות זו ממילא בעי לה בכל צרעת, וזוהי המשמעות מטמא יטמאנו לרבות כל הנגעים, וא"כ י"ל בדברי רש"י, דודאי לולי הריבוי להנהגת כל דיני מצורע בשאר נגעים ממש"כ וטמא טמא יקרא, אע"פ שכולם גדר אחד של טומאה הם, מ"מ חיוב ההנהגה מחמת טומאה זו שנאמרה בנתקים אין ראייה שישנו בכל טומאות אלו, אבל כל המקום לריבוי הנהגה זו מקרא אינו אלא מחמת שהוא עצמו מציאות של טומאה הוא, ולזה הקדים רש"י למש"כ ועל כולם הוא אומר בגדיו יהיו פרומים, כמש"כ.

מקור: רבי דוד יצחק מן שליט